

מוסד שמואל נאמן
למחקר מדיניות לאומית

יוזמות עבר לחיזוק הלכידות החברתית: אולי יש מה ללמוד מהן?

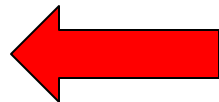
פורום חוסן, מוסד שמואל נאמן

רון קנת, ראובן גל, איתן אדרס, חגית גליקמן,

נוהאד עלי, חזקי פרקש

11.9.2023

מעבר בין מושב	11:30-11:40
מושב ב1 - החברה בישראל (פא"פ)	11:40-13:00
הפסיכולוגיה החברתית של המאבק נגד נסיגה דמוקרטית בישראל	
פרופ' דורון שולצינר, המכללה האקדמית הדסה ירושלים	
השפעת החקיקה בפן האישי, הכלכלי, החברתי, המשפחתי והחינוכי - מאפיינים והבדלים בין תומכי ומתנגדי החקיקה המשפטית 2023	
פרופ' א' יהודית דורי, הטכניון ומוסד שמואל נאמן למחקר מדיניות; ד"ר שחף רוקר יואל, רות אדרי ובעז הדס, הטכניון	
מה בין הסוגיה הפלסטינית למחאה החברתית? ניתוח דעת קהל	
פרופ' גלעד הירשברגר וסיון הירש-הפלר, אוניברסיטת רייכמן	
יוזמות לצמצום הקיטוב בחברה הישראלית: לקחים מהעבר	
פרופ' רון קנת, מוסד שמואל נאמן	

ישראל נמצאת בעיצומו של משבר חברתי רב-ממדים שכולל יוזמות חקיקה, שינוי מדיניות ופולמוס ציבורי חריף. המשבר הזה הוליד מחאה מתמשכת וחשף חברה מקוטבת עם תפיסות מציאות שונות ושאיפות מנוגדות. מצב כזה מהווה אתגר, ולעיתים אף איום, על החוסן הלאומי של החברה כולה.

הגדרה לחוסן חברתי-לאומי*

יכולותיה של החברה הישראלית להתמודד עם טראומה מתמשכת של משבר פוליטי-חברתי עמוק, להגיב בהתאם להתרחשויות המתחלפות ובמקביל להמשיך ולקיים את שגרת החיים הפרטיים והציבוריים, אגב הצלחה לייצר תהליכים של הסתגלות והתאוששות אישית וקולקטיבית מהירה, כמו גם אופטימיות בנוגע לעתיד.

* הגדרה – צוות חוקרי חוסן במוסד נאמן.

נבחנו מספר יוזמות עבר לאיחוי קיטוב בחברה הישראלית:

1. ועדת אור - ועדת החקירה הממלכתית לבירור ההתנגשויות בין כוחות הביטחון לבין אזרחים ישראלים באוקטובר 2000.
2. חוק טל - חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב/2002.
3. הערכת חוסן לאומי בתקופת האינתיפאדה השנייה.
4. דו"ח לימודי אמ"מ (אנגלית, מתמטיקה, מחשבים) של מוסד שמואל נאמן.
5. ההתמודדות עם מגיפת הקורונה בציבור החרדי.
6. מחקר "המחנה המשותף" של מוסד שמואל נאמן – מקומה של מגילת העצמאות בחברה הישראלית.
7. התכנית הלאומית "מסלול בטוח" למיגור הפשיעה בחברה הערבית.
8. דוחות ראמ"ה על כישורים גלובליים של תלמידים בישראל והבנת מושג הדמוקרטיה.

בכל יוזמה כזו נבחנו שלושה מישורים:

1. מה הביא לקידום היוזמה?

2. מה כללה ומה לא כללה היוזמה?

3. מה היה האימפקט של היוזמה?

BOM

Boundary
of Meaning

מטרה: להציף תובנות שיכולות לשמש בסיס לגיבוש מדיניות
ציבורית לחיזוק החוסן והלכידות בחברה הישראלית.

1. דו"ח וועדת אור

זהו דו"ח הוועדה המיוחדת שהוקמה בעקבות אירועי אוקטובר 2000, במהלכם נהרגו 12 ערבים אזרחי ישראל (ועוד פלסטיני שלא היה אזרחי ישראל), וכן נהרג יהודי ישראלי מיידוי אבנים. היה זה אחד האירועים הקיצוניים ביותר בתולדות המתח והקונפליקט בין יהודים לערבים במדינת ישראל. הדו"ח שפורסם כשנה לאחר האירועים, אף שלא התקבל בהתלהבות רבה ע"י אף אחד מהצדדים (הערבים, המשטרה, שרי הימין בממשלה) – נחשב למהלך מפשר ומגשר וחלק מהמלצותיו אומץ ע"י הממשלה. חשובה במיוחד [עמדתו הרשמית של מרכז עדאלה על מסקנות דו"ח ועדת אור – 4.9.2003](#): "הארגון סבור... שלמרות הסתייגויות מנושאים מסוימים ולמרות נושאים שלדעתה הם בחסר, דו"ח ועדת החקירה הממלכתית מהווה מסמך רשמי חשוב שיש לפעול לקידום המלצותיו באופן מיידוי. כמו כן, ארגון עדאלה בדעה, כי ההליך של עבודת ועדת החקירה אשר כלל: איסוף חומר, חקירת עדים, שמיעת עדויות ופרסום הדו"ח, מהווה, כשלעצמו, מרכיב חיוני וחשוב להעלאת המודעות הציבורית בדבר זכויות המיעוט הערבי בישראל".

דו"ח וועדת אור והמלצותיה הם דוגמא להליך שנולד מתוך פיצוץ, אך הוליד (לזמן מה) סיכוי לאיחוי.

1. דו"ח וועדת אור

מה זה לא כלל	מה זה כלל
סקירה בינלאומית מלאה	איסוף נתונים ועדויות
סוציולוג, נציגים מהחברה, משטרה	שלושה 'חוקרים': אור, שמיר, חטיב
מספיק המלצות אופרטיביות	המלצות כלליות לממשלה ולחברה הערבית
	תחושת רעידת אדמה
מנגנון מעקב	וועדת שרים (בראשות טומי לפיד) הייתה אמורה ליישם את ההמלצות
	חרם ועדת המעקב הערבית על וועדת לפיד

BOM

1. דו"ח וועדת אור

מה היה האימפקט של היוזמה?

טווח קצר: תחושת רעידת אדמה; נהלים מעודכנים של המשטרה

טווח ארוך: התחדדה התודעה למחויבות המשטרה לכלל האזרחים

2. חוק טל

דו"ח ועדת טל (הוגש באפריל 2000) והחוק שעבר בכנסת בעקבותיו (ביולי 2002) – היו מנגנון חכם (גם אם לא הכי צודק!) שפתר במשך תקופה מסויימת (כ-10 שנים) את הבעייה הכאובה של אי-גיוס חרדים והזעם שהדבר עורר בציבור החרדי ("אי-שוויון בנטל"). החוק, שעבר בכנסת ברוב של 51 מול 41, איפשר המשך מתן דחיית גיוס לבחורי ישיבות חרדיות, בכפוף לתנאים מסויימים. במהלך 10 שנות קיומו של החוק התגייסו לצה"ל ולשירות האזרחי-לאומי כ-10,000 צעירים חרדים. על אף הנתונים האלו (ובטענה שהם אינם עונים דיים על הדרישה לשוויון בנטל), ביטל בג"ץ, בפברואר 2012, את החוק, בדעת רוב (6 שופטים, מול שלושה). בפסיקתם ציינו השופטים כי "חקיקה המנציחה את הפערים והפגמים של העדר השוויון בהיקף שבו הם נחשפו במצב הקיים אינה יכולה לעמוד". יש לציין שבמהלך 10 השנים שבהן פעל החוק הייתה רגיעה יחסית במתח בין הציבור החרדי והכלל-ישראלי בנושא הגיוס. יתר על כן, שיעור גבוה מאד מתוך אלפי הצעירים החרדים ששירתו באותה תקופה מצאו דרכם בהמשך לשוק העבודה.

חוק טל הוא דוגמא היסטורית לפיתרון 'חכם', גם אם לא 'צודק', לבעיה מהותית. ביטולו ע"י בג"צ הינו בכייה לדורות.

2. חוק טל

מה זה לא כלל	מה זה כלל
בירור בתחום האתיקה	ועדה ציבורית: נציגי ממשלה, צה"ל, חרדים ושלטון מקומי. הגעה לפיתרון מוסכם ע"י כל הצדדים.
מדדים אופרטיביים עם יעדים	היישום נשאר בידי הרצון הטוב של החרדים (המלש"בים).
חיבור והסברה לציבור הכללי	

BOM

2. חוק טל

מה היה האימפקט של היוזמה?

טווח קצר: שקט תעשייתי; גיוס של כ-10,000 חרדים לשירות צבאי או אזרחי.

טווח ארוך: דחה את הטיפול בהקשר דמוגרפי יותר בעיתי; חוק הגיוס החלופי לא הצליח לעבור במשך למעלה מעשור.

3. הערכת חוסן לאומי בתקופת האינתיפאדה השנייה

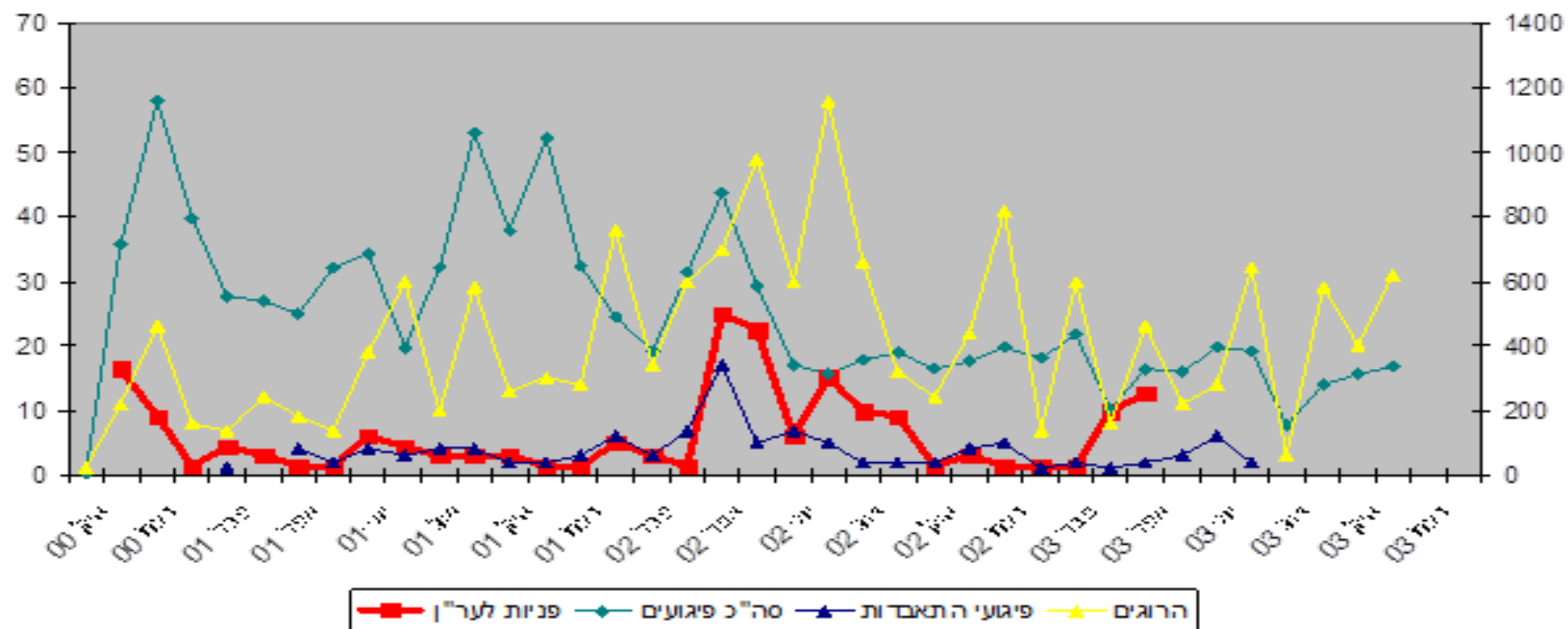
האינתיפאדה השנייה התחילה בסוף ספטמבר 2000 ונמשכה עד סוף שנת 2004. היא פרצה בתום שלוש שנים של שקט יחסי בין ישראל והפלסטינים, שהופר באירועי מנהרת הכותל ובאירועי יום הנכבה 2000. האינתיפאדה התאפיינה בפיגועים תכופים ביעדים אזרחיים צפופים מאוד – קניונים, מסעדות ותחבורה ציבורית. רבים מהפיגועים הללו בוצעו ע"י מחבלים מתאבדים. רוב ההתקפות הסתיימו בנפגעים רבים. כך למשל, בפיגוע התאבדות במארס 2002 במלון פארק בנתניה נהרגו 30 אזרחים בעת שחגגו את חג הפסח. מספר ההרוגים הכולל בצד הישראלי בכל תקופה הסתכם ב-1100 הרוגים (כולל 64 זרים). בצד הפלסטיני היו 2,124 הרוגים. על צוות חברה ותשתיות במועצה לביטחון לאומי (מל"ל) הוטל לבחון את חוסנה של החברה הישראלית*. הבחינה נעשתה באמצעות הצלבה בין נתוני פיגועים (מספר הרוגים, מספר פיגועי התאבדות) לבין מדדים 'קשים' של התנהגות אוכלוסייה (במכלולי המצוקה, הצריכה, הכלכלה, הפשיעה), בחתך חודשי.

* ד"ר ראובן גל שימש באותה תקופה בתפקיד סגן ראש מל"ל ואחראי על נושאי חברה ותשתיות.

דוגמא למדידת התנהגות (פניות לער"ן) על רקע פיגועים

איור מס' 1

התנהגות הציבור – פניות לער"ן על רקע ביטחוני

מספר הפונים על רקע ביטחוני נמוך יחסית ובהלימה לפיאגועים. לאחר עליה חדה בתחילת התקופה – חזרה לרגיעה יחסית. עליה נוספת – סביב אירועי מרץ 2002.

3. הערכת החוסן הלאומי בתקופת האינתיפאדה השנייה

מה זה לא כלל	מה זה כלל
ראיונות אישיים, קבוצות מיקוד מדדי Base line שימוש במודלים סטטיסטיים	איסוף נתוני הפיגועים, לאורך כל התקופה והצגתם בצורה תיאורית איסוף נתוני התנהגות בתחומי מצוקה, בריאות, פשיעה, פנאי ועוד.
ניתוח תרחישי שינוי כמותניים	הצלבה של שני בסיסי הנתונים הללו בחתך חודשי, לאורך כל התקופה. הסקת מסקנות והמלצות מתוך הנ"ל. הצגה בפני פורום מקבלי החלטות ברמה הלאומית.

BOM

3. הערכת החוסן הלאומי בתקופת האינתיפאדה השנייה

מה היה האימפקט של היוזמה

טווח קצר: בסיס עובדתי לקבלת החלטות ע"י הקבינט; העברת מסר מרגיע הן למקבלי החלטות והן לציבור בכלל.

טווח ארוך: יצירת מודל ומתודולוגיה להערכת חוסן לאומי במצבי משבר.

4. דוח לימודי אמ"מ

אמ"מ (אנגלית, מתמטיקה, מחשבים) של מוסד שמואל נאמן] <https://www.neaman.org.il/EMC-Studies-Report-HEB>. במסגרת פרוייקט 'שילוב חרדים' במוסד שמואל נאמן הוקדש מאמץ מיוחד למציאת פיתרון לבעיית אי-ההתאמה של מערכת החינוך החרדית לצורכי שוק העבודה בארץ. הקריאות החוזרות ונשנות לחייב את בתי הספר החרדיים ("תלמודי תורה" ו"ישיבות קטנות") לכלול לימודי ליב"ה לא צלחו. חוקרי מוסד נאמן הצביעו על דרך אחרת: הבחירה בשלושת המקצועות אמ"מ – אנגלית, מתמטיקה ומחשבים – הינה בחירה כמעט אידיאלית לקידום מטרות הפרויקט. מחד, מקצועות אלה הינם חיוניים לצורך השתלבות בשוק התעסוקה או כניסה ללימודים אקדמיים והכשרה מקצועית; ומאידך, הם 'נקיים' ממרכיבי סוציאליזציה, או חינוך לערכים זרים, ולכן אינם סותרים את אורח החיים החרדי. נתוני המחקר שעליו התבסס הדו"ח הצביעו על נכונות גדולה של הורים חרדים לאפשר לילדיהם את לימוד המקצועות הללו, ואף לשאת בשכר הלימוד הכרוך בכך, במסגרות שהן מחוץ לכתלי ה'חדרים' והישיבות. הדו"ח פורסם באפריל 2012 ולווה בפגישות עבודה חוזרות ונשנות של החוקרים עם משרד החינוך. רק ב-2014 הוקם זרם החינוך הממלכתי-חרדי (ממ"ח), אך לא זכה לתמיכה מצד רוב הציבור החרדי המובהק. ורק ב-2018 החל הממ"ח, ביחד עם חברת המתנס"ים, לפתוח מרכזים אקסטרניים ללימודי אמ"מ.

מסגרות לימודי אמ"מ הן דוגמא למנגנון שעוקף בעייתיות עמוקה ומוצא לה פיתרון בהסכמה.

4. דוח לימודי אמ"מ

מה זה לא כלל	מה זה כלל
<ul style="list-style-type: none">- סקר בקרב קבוצות שונות בחרה החרדית- הערכת עלות תועלת	<ul style="list-style-type: none">- לימוד עומק של הנושא.- מיפוי המצב הקיים.- הצעת פתרונות ב-4 רמות:<ol style="list-style-type: none">(1) מסגרות אקסטרניות לתלמידי חינוך יסודי.(2) הכשרת מורים.(3) מסגרות הכשרה בסיסית לבחורי ישיבה ואברכים בכולל.(4) המלצות לגבי מכינה קדם-אקדמית- הצגת העבודה, כולל הצעת פתרונות, גורמים רלוונטיים במשרד החינוך.

BOM

4. דוח לימודי אמ"מ

מה היה האימפקט של היוזמה

טווח קצר: לראשונה הצבעה על פיתרון שאיננו כפיית לימודי ליבה.

טווח ארוך: הקמת מסגרת חדשה – ממלכתית חרדית (ממ"ח) במשרד החינוך, פתיחת מרכזים אקסטרניים ללימודי אמ"מ בשת"פ עם חב' המתנ"סים.

5. התמודדות עם מגפת הקורונה בציבור החרדי

החברה החרדית הייתה אחת הקבוצות שנפגעו ברמה הקשה ביותר מן המגפה. ההתפשטות הנרחבת בחברה החרדית נבעה בין היתר ממאפייניו הייחודיים של המגזר, כמו גם מהיחס ומן ההתנהלות כלפי המגפה, ובעיקר הציות הגבוה יותר לרבנים ולאדמו"רים מאשר להנחיות משרד הבריאות וראשי הרשויות. כך למשל בחגי תשרי (אוקטובר 2020) התקיימו בחסידות גור תפילות ענק, בניגוד להנחיות, ובהן נדבקו למעלה מ-1,000 איש. ההתנהלות הזו ספגה ביקורת ציבורית נוקבת כלפי החרדים ומאידך בחברה החרדית האשימו את המבקרים באנטישמיות. כבר באפריל 2020 גובש **מתווה מיוחד** במשרד הבריאות, בהתייעצות עם מספר ראשי ישיבות ועם בכירים בהנהגה החרדית. עפ"י המתווה קבוצות של 26 'בחורים' ייכנסו בכל ישיבה לשבועיים בידוד כקבוצה ולאחר מכן כל הקפסולות שבודדו יוכלו לשהות ביחד, כל זאת בתנאי שלא יהיו יציאות אל מחוץ לקפסולה. יישום המתווה לווה בקשיים מרובים, אך הוא הצליח להוריד במידה רבה את רמת התחלואה בישיבות.

גיבוש המתווה המיוחד, עם כל חולשותיו, מהווה הדגמה למציאת פיתרון במצב של פערים חברתיים ענקיים

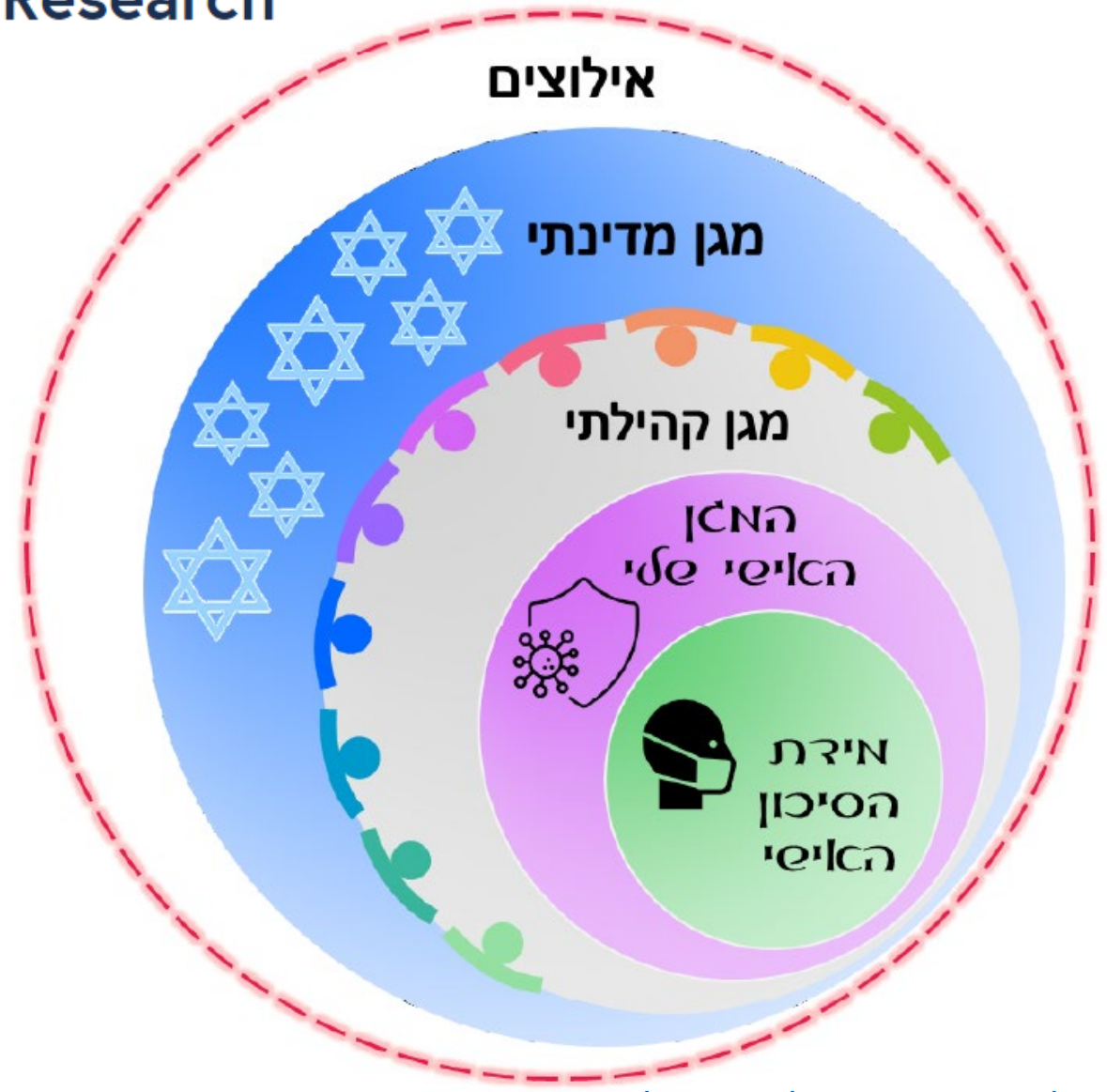
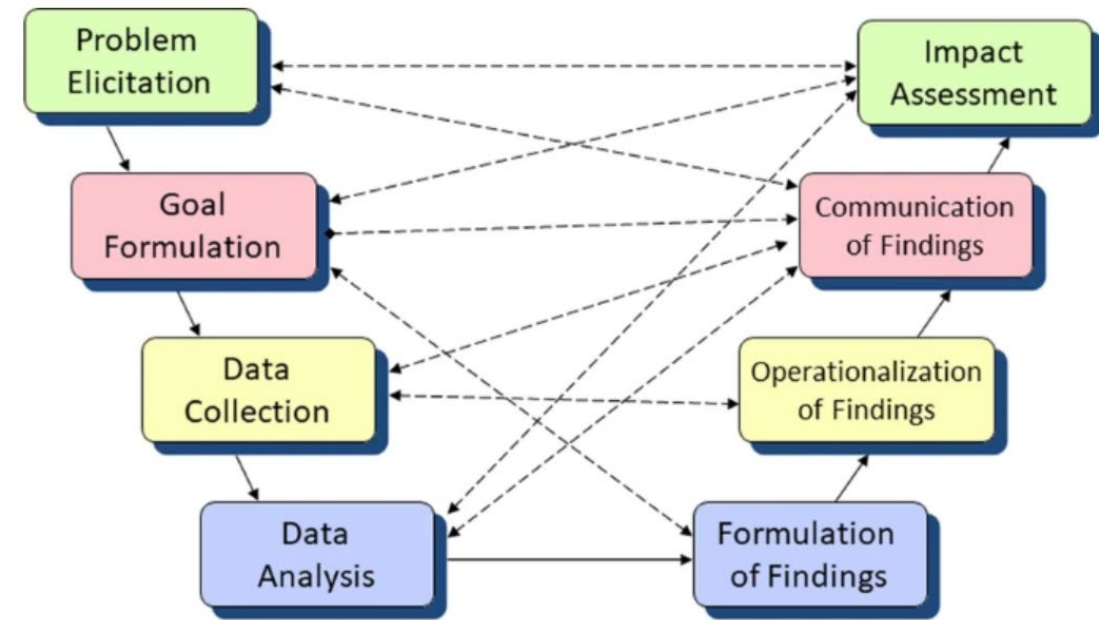
<https://www.neaman.org.il/EN/Statistical-analysis-of-Corona-data-A-Roundtable>

The role of statisticians in the response to COVID-19 in Israel: a holistic point of view

Itai Dattner, Reuven Gal, Yair Goldberg, Inbal Goldshtein, Amit Huppert, Ron S. Kenett, Orly Manor, Danny Pfeffermann, Edna Schechtman, Clelia di Serio & David M. Steinberg ✉

Israel Journal of Health Policy Research 11, Article number: 22 (2022) | [Cite this article](#)

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35443682/>

<https://www.neaman.org.il/EN/Statistical-analysis-of-Corona-data-A-Roundtable>

<https://jokopost.com/medecine/25431/>

5. התמודדות עם מגפת הקורונה בציבור החרדי

מה זה לא כלל	מה זה כלל
<p>הערכות מוקדמת לטיפול באוכלוסיות ייעודיות (לא נכלל בדוח משרד הבריאות להערכות לפנדמיה)</p>	<p>במרץ 2020 מונה האלוף במיל" רוני נומה לנהל את משבר הקורונה בעיר בני ברק בעקבות התפרצות מוגברת של מגפת הקורונה בעיר. בהמשך, הפך לממונה הקורונה על כל המגזר החרדי במשרד הבריאות.</p> <p>מענה ייעודי בשפה "חרדית".</p>

BOM

5. התמודדות עם מגפת הקורונה בציבור החרדי

מה היה האימפקט של היוזמה

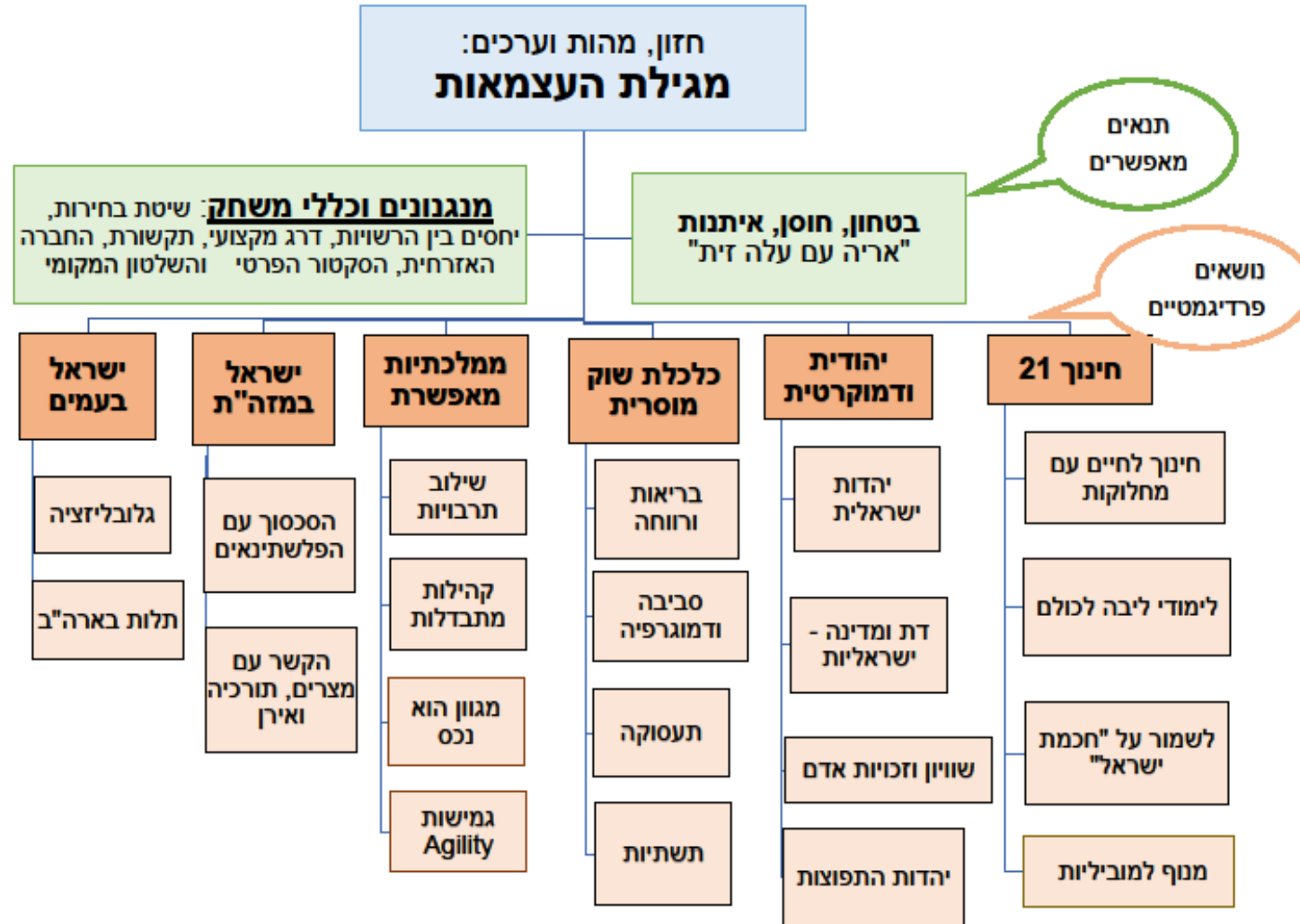
טווח קצר: טיפול ייעודי אפשר התמודדות יעילה יותר

טווח ארוך: האקוסיסטם החרדי נשאר מבודל

6. מחקר 'המחנה המשותף' במוסד שמואל נאמן

המחקר נשען על ראיונות עם 40 אנשים ונשים מובילות ומובילים, בעלי רקע מגוון של תחומי עיסוק, גיל ואידיאולוגיה. בראיונות נאספו רעיונות שונים אשר ביחד יכולים לשמש כ'מחנה משותף' למגוון הקולות ו'השבטים' המצויים כיום בחברה הישראלית. **מגילת העצמות** זוהתה, בהסכמה רחבה, כ'**רעיון מסדר'** למדינת ישראל. בסקר שהועבר למדגם יהודי וערבי נתגלתה הסכמה רחבה, הן בקרב יהודים והן בקרב ערבים, לגבי ראיית מגילת העצמות כבסיס ל'רעיון מסדר' עדכני למדינת ישראל. בדו"ח המחקר מוצגת מפת הדרכים להגשמת החזון: עדכון כללי המשחק; הצבת ביטחון, חוסן ואיתנות **כתנאים מאפשרים** למימוש החזון. כן נבחנו מספר פרדיגמות בתחומים: חינוך, מדינה יהודית ודמוקרטיה, כלכלת שוק מוסרית, ממלכתיות, ישראל במזרח התיכון וישראל בעמים – שיהוו הבסיס לתרגום הרעיון המסדר למציאות מבטיחה.

מחקר 'המחנה המשותף' מדגים תהליך חשיבה אסטרטגי שמצביע על נרטיב משותף למדינת ישראל בעשורים הקרובים.

The Israeli society common denominator: a text analytic study

Ron S. Kenett , Reuven Gal, Eitan Adres, Nohad Ali and Hagit Glickman

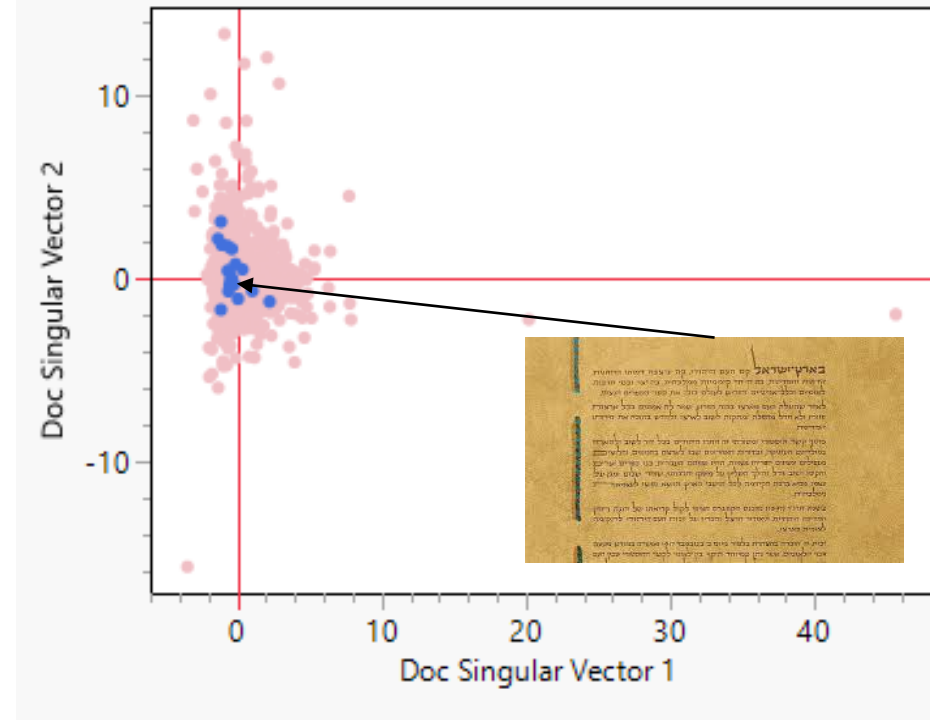
Samuel Neaman Institute for National Policy Research, Technion, Haifa, Israel

ABSTRACT

The core of this article is the search for an ‘organizing principle’ for the State of Israel in the present era. To approach this core goal, it conducted 40 interviews with well-known and influential Israeli individuals and attempted to identify common grounds of Israeli society. Analysis of the interviews finds a broad common denominator among those with a wide variety of opinions, which is closely linked with the major principles of the Declaration of Independence of the State of Israel.

KEYWORDS Israel; society; semi-structured interviews; text analytics; latent semantic analysis (LSA); qualitative analysis; quantitative analysis

ניתוח טקסט

1

פיתרון מדיני-אזורי

2

זכויות אדם אזרחיות
ממלכתיות/שווייוניות

3

היבטים כלכליים-
משבריים

4

כללי משחק (משילות)

5

רב תרבותיות
והתייחסות למיעוטים

Top Loadings by Topic

Topic 1		Topic 2		Topic 3		Topic 4		Topic 5	
Term	Loading	Term	Loading	Term	Loading	Term	Loading	Term	Loading
jordan	0.75435	right	0.34965	economic	0.48590	minister	0.5202	minority	0.39191
arrangements	0.71818	secular	0.33740	crisis	0.40150	prime	0.5202	rights	0.38549
palestinians	0.59252	full	0.32553	market	0.38410	long term	0.5011	within	0.36781
states	0.36506	religious	0.30606	war	0.37529	planning	0.4421	group	0.30959
three	0.32910	freedom	0.27445	liberal	0.35120	government	0.3074	self	0.30892
solution	0.30170	state	0.26835	social	0.33723	term	0.2734	identity	0.29133
now	0.28284	nationalism	0.26107	open	0.30129	elected	0.2328	creates	0.28001
stage	0.26848	liberal	0.23720	paradigm	0.28364	level	0.2207	including	0.23773
two	0.26682	jewish state	0.23620	period	0.26075	system	0.1799	groups	0.23428
long term	0.25938	accept	0.22978	model	0.25865	world	-0.1792	possible	0.22825
give	0.25148	law of return	0.22309	process	0.24536	means	0.1783	various	0.21500
connection	0.24015	equality	0.22185	political	0.24400			basic	0.19968
		meaning	0.21371	changed	0.21368			last	0.19515
		democracy	0.20626					human	0.19379
		individual	0.20286						

6. מחקר 'המחנה המשותף' במוסד שמואל נאמן

הערות	מה זה לא כלל	מה זה כלל
<p>המהפכה המשפטית והמחאה הציבורית שבעקבותיה שמו את מגילת העצמאות במוקד השיח הציבורי – עובדה המחזקת את מסקנות המחקר.</p>	<p>- קמפיין ציבורי מתבקש אך חורג מהצ'רטר של מוסד נאמן.</p>	<ul style="list-style-type: none">- תהליך חשיבה אסטרטגי שהוביל לזיהוי הצורך ברעיון מסדר חדש (2021).- תהליך מחקרי סדור וקפדני שכלל ראיונות עומק, לימוד, דיונים פנימיים, התייעצויות עם מומחים בעניין מגילת העצמאות- סקרי עומק בחברה היהודית הבוגרת ובחברה הערבית הבוגרת לאישוש ההסכמה לרעיון המסדר.- ניתוח טקסט ממוחשב של הראיונות.- ניסיון "לרתום" את נשיא המדינה לתהליך ציבורי רחב- יום עיון בכנסת

BOM

6. מחקר 'המחנה המשותף' במוסד שמואל נאמן

מה היה האימפקט של היוזמה

טווח קצר: הצבת מגילת העצמאות בלב השיח הציבורי;

טווח ארוך: עדיין מוקדם לדעת

7. התוכנית הלאומית "מסלול בטוח" למיגור הפשיעה בחברה הערבית

באוקטובר 2021 החליטה הממשלה על הפעלת תוכנית רב-שנתית למיגור הפשיעה והאלימות בחברה הערבית. בתוך כך הוחלט על הפעלת תוכנית חירום לאומית - **תוכנית "מסלול בטוח"** - לתקופה של חצי שנה. בהמשך הוארכה התוכנית עד סוף שנת 2022. לתוכנית הוקצו 2.4 מיליארד ש"ח לחמש שנים, כאשר רוב התקציב מיועד לפעילות בתחום האכיפה וחלקו מיועד לפעילות מניעתית בתחומים כמו: חינוך, רווחה ותעסוקה. הובלת התוכנית הופקדה בידי **סגן השר לביטחון פנים (לשעבר)**, **ח"כ יואב סגלוביץ'**, שבעברו היה ניצב במשטרה, עם שורת הישגים נכבדה. יישום התוכנית הביא לפגיעה כלכלית משמעותית של ארגוני הפשיעה בחברה הערבית ולראשונה מאז 2014 לירידה של 15 אחוז במספר הנרצחים. המשך ביצוע התוכנית נבלם בשל התפזרות הכנסת ה-24 בסוף יוני 2022.

התוכנית "מסלול בטוח", בהובלת האיש המתאים בראשה, מדגימה הצלחה יחסית במצב שנראה ללא מוצא.

7. התוכנית הלאומית "מסלול בטוח" למיגור הפשיעה בחברה הערבית

הערות	מה זה לא כלל	מה זה כלל
<p>בתחילת דרכה של התוכנית, נראה כי היתה העתק הדבק מהתוכנית למיגור האלימות בחברה היהודית</p>	<p>התאמה לייחודה של החברה הערבית.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • החלטת ממשלה בשילוב עם תקציב ראוי • מינוי אדם מתאים לעמוד בראש התכנית • מתן סמכויות רחבות למנהל התכנית • שיתוף פעולה רחב עם ראשי הרשויות הערביות • תיכלול רחב של פעולות כל משרדי הממשלה הרלוונטיים • ליווי בהערכה מעצבת ומסכמת
	<p>הבטחה שהתוכנית תימשך גם בממשלה הבאה</p>	<p>שיתוף פעולה הדוק עם הציבור הערבי והנהגתו</p>

BOM

7. התוכנית הלאומית "מסלול בטוח" למיגור הפשיעה בחברה הערבית

מה היה האימפקט של היוזמה

טווח קצר: בשנת 2022 ירידה של כ- 15% במספר הנרצחים

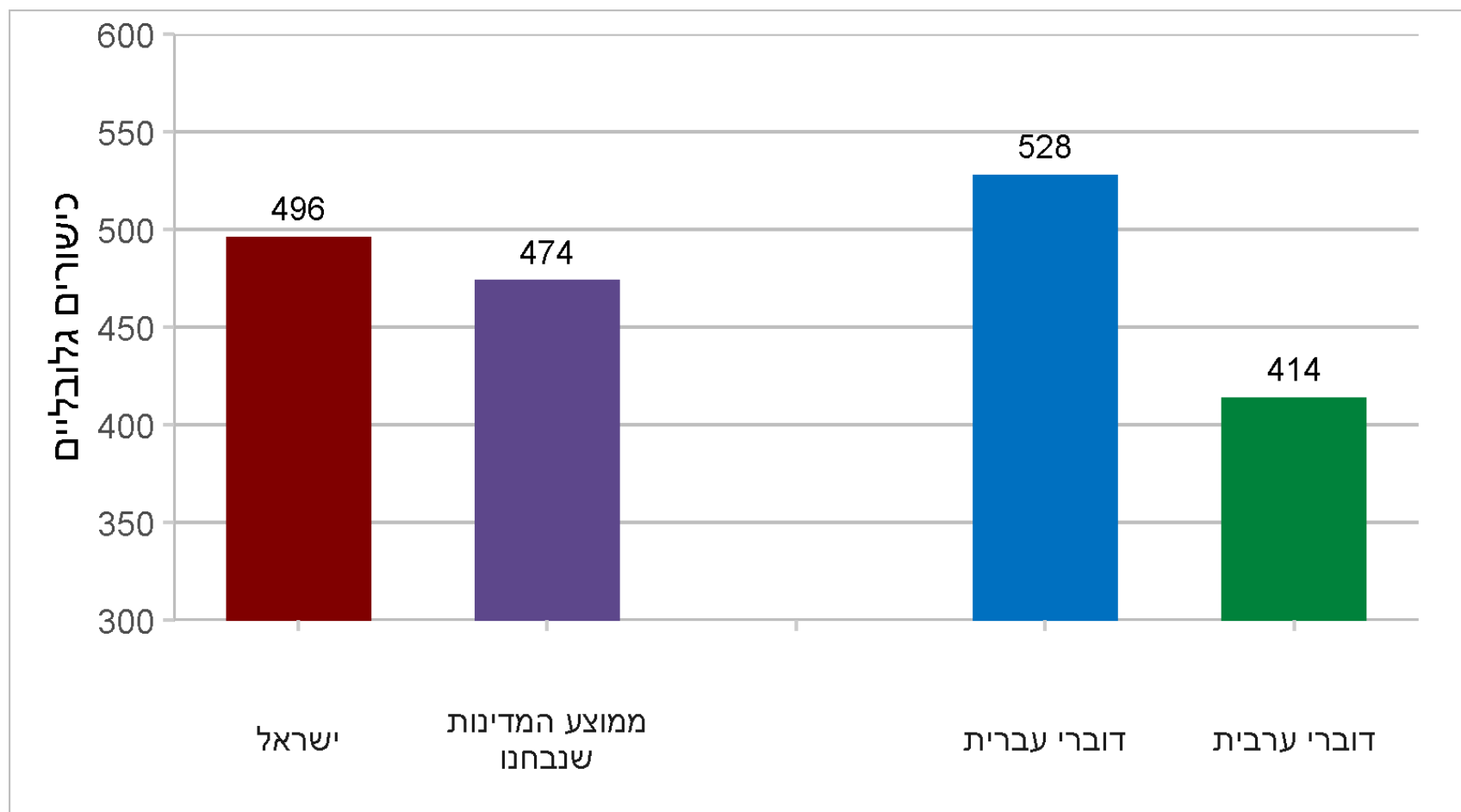
טווח ארוך: התוכנית הוקפאה באופן לא רשמי

8. דו"ח ראמ"ה על כישורים גלובליים של תלמידים בישראל והבנת המושג דמוקרטיה

כישורים גלובליים אינם יכולת או מיומנות ספציפית, אלא צירוף של ארבעה רכיבים: ידע, מיומנויות (קוגניטיביות וחברתיות-רגשיות), עמדות וערכים -- המיושמים בהצלחה באינטראקציות עם בני אדם המגיעים מרקע תרבותי שונה, ובמעורבות של הפרט בסוגיות גלובליות. לדוגמא: היכולת להבין ולכבד נקודות מבט ותפיסות עולם שונות. חשיבותם של הכישורים הגלובליים הוא בהיותם יעד למידה רב-ממדי בתוכניות לימודים בית-ספריות, ובתרומתם, בין השאר, להבנת המושג דמוקרטיה. בדו"ח ראמ"ה מוצגים ממוצעי ההישגים בישראל של הכישורים הגלובליים בהשוואה לממוצע 11 מדינות ה-OECD שהשתתפו במבחן. כן מוצגים ממוצעי התלמידים דוברי העברית בהשוואה לדוברי הערבית. השוואת התלמידים הערבים והיהודים מלמדת שהיתרון (הקל) שיש לישראל, לכאורה, על מדינות ה-OECD הוא מלאכותי ומטעה, ונכון רק לגבי התלמידים דוברי העברית. יש להניח שהדבר נובע מהפערים הגדולים מאד באוריינות הקריאה (שנבדקה גם כן באותה שנה) ובעיקר מההידרדרות באוריינות קריאה של החברה הערבית ב-2018 אל מתחת לנתוני 2006.

דו"ח ראמ"ה מדגים את הזיקה החזקה שבין קבוצות אתניות שונות (ומערכות החינוך שלהן) ובין פיתוח כישורים העשויים לתרום להבנת המושג דמוקרטיה.

8. דו"ח ראמ"ה על כישורים גלובליים של תלמידים בישראל והבנת המושג דמוקרטיה

8. דו"ח ראמ"ה על כישורים גלובאליים של תלמידים בישראל והבנת המושג דמוקרטיה

הערות	מה זה לא כלל	מה זה כלל
(פורסם בתקופת סגרי הקורונה)	דיונים עם אנשי משרד החינוך	מחקר איכותי הכולל מבחן וסקר לבני 15, סקר למנהלים
	המלצות אופרטיביות	זרקור על מיומנות רב-ממדית של המאה ה-21
		השוואה בינלאומית

BOM

8. דו"ח ראמ"ה על כישורים גלובאליים של תלמידים בישראל והבנת המושג דמוקרטיה

מה היה האימפקט של היוזמה

טווח קצר - עניין תקשורתי, בעיקר בסוגיות של רב תרבותיות

טווח ארוך - לא היה אימפקט על תוכניות הלימודים בעקבות המחקר

תובנות כלליות - 1

- מצבי משבר או 'הפרעה' (Disturbance) הם תמיד גם הזדמנות לחיפוש (ולעתים מציאת) פתרונות חדשים.
- הפתרונות המוצלחים הם לרוב כאלו שמוותרים חלקית על ה"צודק" ומתמקדים יותר ב"חכם".
- בהפרעות (Disturbances) מסוג של קונפליקט – הפיתרון המוצלח מותנה בעקיפת העימות ובמציאת פיתרון בהסכמה (וריאציה על ה"התכופפות" לפני ה-Bouncing back)
- פיתרון שמסתמך על מחקר/נתונים וכו' -- 'עובד' יותר טוב.

תובנות כלליות - 2

- חלק מהיוזמות עסקו באוכלוסיות עם צרכים ייחודיים ולא ניתן בהכרח דגש על מתן מענה לייחודיות הזו.
- היוזמות השונות קמו מתוך כוונה לחולל שינוי. ואולם ברוב המקרים לא לוו במעקב אחרי שינויים בזמן או בניתוחי אימפקט ארוך-טווח -- אולי עקב האופי והייעוד של היוזמים.
- כל יוזמה שהיא, מחייבת מרכיב של דברור והצגה לכלל האוכלוסייה בישראל, או לפחות לכלל האוכלוסייה הרלוונטית.

יוזמות לצמצום הקיטוב בחברה הישראלית: לקחים מהעבר

פרופ' רון קנת

ד"ר ראובן גל

ד"ר איתן אדרס

ד"ר חגית גליקמן

ד"ר נוהאד עלי

חזקי פרקש

לינק הפניה אל דף הדוח:

עברית - <https://www.neaman.org.il/Past-initiatives-to-strengthen-the-Israeli-society>

אנגלית - <https://www.neaman.org.il/en/Past-initiatives-to-strengthen-the-Israeli-society>

מוסד שמואל נאמן
למחקר מדיניות לאומית

מוסד שמואל נאמן
למחקר מדיניות לאומית

תודה על ההקשבה

מעקב אחר פרסומים חדשים ומידע נוסף

www.neaman.org.il